

A pesti csoda

Árzuhanás az élelmiszerpiacon

(Budapest, 1945 április közepén.)

Pontosan hat hete annak, hogy elhagytuk az éhező Budapestet, amelynek füstölő romjai között csupán néhány testben leromlott, vigasztalan külsejű, beesettarcu ember ténfergett — reménytelenül. Negyvenkét nap múlva látva ismét viszont a fővárost, szinte meggyökerezett a lábunk a bámullattól. Az utcán a régi, békebeli forgalmat meghaladó nyüzsgés, az üzletek kinyitottak, az arcok megteltek, a ráncok elsimultak, élénken, bizakodva köszönti egymást ismerős, barát — szóval megindult az élet az egész vonalon a romoktól megtisztított, régi szépségét viharos tempóban visszaszerezni igyekvő Budapesten.

Mindaz pedig egy zseniális szervező, egy magabizó, minden nehézséget és akadályt legyőző, hajthatatlan erélyű ember merész elhatározásának köszönhető elsősorban. Vas Zoltán élelmiszerügyi kormánybiztos első lé — az volt, hogy eltörölte a maximális árakat. Ennek az intézkedésnek nyomán, mint ha varázsvesszőt tett volna csodát, szinte percek alatt került elő az élelmiszer, textilárú és minden, amire csak szükség van. Kinyitottak a boltok, a kereskedők kitétték a nyitott kirakatba portékájukat: lisztet, kenyeret, zsírt, szalonnát, cipőt, harisnyát, ruhát, kefét, borotvapengőt, töltőtollat, zsebkést és — ki tudná felsorolni mindazt, ami váratlan bőségben piacra került.

Az árak eleinte persze igen magasak voltak. A liszt ára 200 pengő körül mozgott és a cukor 500 pengőn felüli áron cserélt gazdát. Amikor e sorokat írjuk, éppen cseréli ártábláját egy élelmiszerkereskedő. A főzöliszt 20, a cukor 220, a pompás bácskai füstölt szalonna 250, a burgonya 3 pengőt jegyez — ismételjük: e pillanatban, mert szinte óránként esnek, zuhannak az árak az egész vonalon és a bőségesen rendelkezésre álló élelmiszerekben nagyobb a kínálat, mint a kereslet.

Textiliákban még tartott a helyzet, de a közeljövőben itt is lényeges árcsökkenés várható. A gyárak 75 százalékban olyan szövetekeket készítenek, amelyek nem kerülnek kereskedői forgalomba és olcsó áron a munkások szükségletét fogják kielégíteni, csak 25 százalék ugynevezett luxusáru kerül a szabad forgalomba, de ez is jótékonyan fogja csökkenteni az árunyírt és ezzel letörni a magas árakat.

Ha mindehhez még hozzátesszük azt, hogy a fővárosi ember élelmiszerjegyére mindent megkap pontosan: lisztet, cukrot stb. fillérékéért, könnyű megérteni, hogy Vas Zoltán ezidőszere Budapest egyik legnépszerűbb embere.

További budapesti tapasztalatainkról röviden beszámolván elmondjuk, hogy a főzsdén árzuhanás volt aranyban, Napoleonban, a pénzért heti 3 százalékos kospénzt szívesen fizelnek a bankbizományosok, ami annyit jelent, hogy szilárdult a bizalom az új, demokratikus Magyarország és annak értékmérője, a pengő iránt.

A kormány — mint azt a Délmagyarország már jelentette — már Pesten van. Jártunk a miniszterelnökségen, amely jelenleg a Lánchíd-dal szemben, a Kereskedelmi Bank csupán jelentéktelenül megrongálódott épületében hivatalosodik. Már szól a telefon, lázas munka folyik mindeütt.

A kultuszminisztérium az Alkotmány-utca 3. szám alatt talált fedelet. A művészeti osztály még nem dolgozik és így a vidéki színházigazgatókoncessziók kiadása és az eddig, az egyes polgármesterek által behelye-

zett igazgatók megerősítése, esetleg meg nem erősítése későbbre marad. Nem vonatkozik ez az utóbbi eshetőség persze a szegedi döntésre: Lehotay Árpád kinevezése a fővárosban osztatlan tetszést keltett. Beszéltünk erről úgy a kultuszminisztérium illetékeseivel, mint Major Tamással, aki, mint a színészek szabad szervezetének vezetője, helyesli a döntést, viszont mint a Nemzeti Színház igazgatója, fájdalmasan nélkülözi Lehotayban színháza egyik oszlopát.

Ugyanezt hallottuk Pásztor Bélától, a filmesek egyik vezetőjétől, aki igen örül annak, hogy Markos Dezsőben a szegedi és délvidéki mozik intézése a legmegfelelőbb kézbe került.

Beszámolunk végén a szegedi vendéglősök okulására elmondjuk azt, hogy a pesti étlap változatos, az ételek kifogástalanok, a kiszolgálás min-

taszerű. Az árak a luxusétkezőkben még magasabbak a szegediekénél, a kisebb igényű vendég azonban sok helyen már olcsóbban, bőségesebben és kényelmesebben étkezhethet, mint Szegeden.

A fővárosban tapasztaltak után kézenfekvő a tanulság. Budapest példájára Szegeden is szabadjára kell engedni a kereskedelmet. Nem kell félni a jelentkező magasabb áraktól, az erős kereskedői vetélkedés le fogja törni minden élelmiszer és iparcikk árát.

A hivatalos és nemhivatalos Szegednek össze kell fogni ahhoz, hogy Szeged kövesse a pesti hatalmas munkairamot és méltó második lehessen a közeljövő nagyszerű Budapestje után. A budapestiek az új élet csodáját »vascsodának« nevezik és nevetnek a közellátásügyi miniszter tegnapi plakátján, amelyben most már ő is bejelenti, hogy nem akarja éheztetni Budapest népét.

Dr. H. ... roty.

Emilyen-amolyan

PROPAGANDA

Hetivásár Kisteleken. A piacon nagyon sok ember nyüzsgő, főleg parasztasszonyok és nadrágos városi nők. Árú alig van, csak itt-ott látható egy-egy piaci árus, aki tökmagot, szentképet, ponyvaregényt, zöldségféléket, vagy virágmagvakat kínálhat kevés eredménnyel. Mégis miért ténferög ennyi ember a piacon, ahol nyoma sincs a komolyabb élelmiszernek?

— Hol az áru? — kérdező a kísértőmtől —, csak vevőket látok, eladót alig.

— Pedig van ám itt az is, figyelje csak, miről csevegnek itt körülöttünk.

Figyelem és hallom:

— Finom, vadonatúj hernyóselyem harisnya. Pestiek négyszáz pengőért sem kaphatja meg.

— A lányomnak kéne — mondja szerényen egy idősebb parasztasszony. — Férjhezmegy májusba, oszt azért. Aztán mennyit kér érte?

— Pénzért nem adom. Csak zsírért vagy baromfiért. Két kiló szalonnát akarok érte hazavinni.

— Jaj lelkem, nincs nekünk már semmi zstrunk, de talán adnék érte egy pár jó kövér tyukot. Merhogy a lányomnak kell az esküvőre az a harisnya.

Az alku még folyik, amint továbbmegyünk és ma se tudom, megkaptam-e a néni a két tyukért a hernyóselyem harisnyát. Megjegyzem, se tyukot, se harisnyát nem láttam náluk, olyan ez itt, mint a főzsdén volt azelőtt, láthatatlan árut adnak-vesznek az alkuszok.

Másik pár egy tizkilós híztól hibért folytat eszmecsérét. A menyecske egy rend férfiruhát igényel, lehet használt is, mert a férje most szabadult a katonaságtól és nincs ci-vilrunája. Amott egy háztizsákos házaspár cernát, férfiinget, lepedőt és női cipőt árul, de csak szalonnáért, sonkáért, kolbászáért.

— De hát mégis, hol az áru, amire alkuszunk? — kérdező most már türelmetlenül, mire kísérem mosolyogva mutat körül:

— Itt raktározta el a környező házakban, vagy a távolabbi utcákban, mert egyik se meri kihozni a piacra. Ha nagyjából itt megegyeznek, akkor elviszik a vevőt az áruhoz. Így megy most itt a vásár.

Nini! Ott tojást árul két tanyai asszony. Odamegyünk.

— Hogy adják darabját, Missz-

— Egy pengő nyolcvan az ára.

— Vennék tíz darabot.

— Tizennyolc pengő.

Kotorászok a pénztárcámban »aprópénz« után, de állha van anyyi. Az asszony megszólal:

— De ne emilyen pénzt adjon az ur, csak amolyan fogadok el.

Kissé hülyén néztem rá, de kísérem, aki benszülött, sietett felvilágosítani.

— Az emilyen pénz a rubelt, vagy a vörös hadsereg kiadványát jelenti, az amolyan pedig a régi, kék bankót.

Elfutott a pulykaméreg és önkéntelenül is rendőrt után néztem. A galád és alattomos ellenforradalmi propaganda, amely mindenáron zavart akar kelteni, már annyira elterjesztette ostoba meséit a falusi s tanyai lakosság között, hogy ime nyíltan megtagadják a törvényes fizetőeszköz elfogadását. Hol a rendőr? De hirtelen fékeztem dühömet, mert mint azt a ponyvaregényekben oly gyakran megírták, »pokoli ötlet villant fel agyamban«. Nyájában szoltam hát az asszonyhoz:

— Hát persze, hogy amolyan adok. Örülök, hogy tudadhatok rajta.

Megütődve nézett rám, miközben bugyellárisából előkaparta az ötvenpengősből visszajáró aprópénzt. Adott egy megviselt régi huszpengőst, egy tizest és egy aluminium kétpengőst. Visszaadtam neki és hangom őszinte felháborodást árukt el:

— Ezt a vacakot tartsa meg magának, nekem új pénzt adjon vissza, vagy rubelt! Engem maga nem tesz bolonddál!

Az asszony tekintete megzavárdott.

— De hát ez a jó pénz, nem a másik.

— Jó ám magának, de nem nekem. Csak tegye a többi közé, jó lesz majd tapétának a falra. Nekem pedig csak emilyen pénzt adjon vissza.

Tanácstalanul nézett a társnőjére, aki idősebbnek látszott. Az is izgatott lett és összedugták a fejüket. Aztán megszólalt a másik:

— Mért, talán azt tetszett hallani, hogy az amolyan pénzt fogják lebé-

lyegezni?

Fontoskodó arcot vágtam és titokzatosan mosolyogtam:

— Nem hallottam én lelkem semmit, de annyit tudok, hogy nekem ez a régi kék pénz nem kell. Adjon csak vissza emilyen pénzzel.

— De nincsen ám új pénzünk, csak ez a régi.

Most jött a csattanó:

— Akkor csak tartsa meg azt az ötvenpengőst. Megér nekem ez a tíz tojás annál, hogy megszabadultam tőle.

Es sietve felszedtem a tíz tojást, aztán odébbálltam. A hatás leírhatatlan. Kísérem éppugy meg volt rókönyödve, mint a parasztasszonyok.

— De hát miért tette ezt?

— Azért, uram, mert valóban megér nekem ötven pengő ez a kis ellenpropaganda. Nézzon csak oda!

A két tojásosasszony körül azóta már egész csődület támadt. Az asszonyok az izgalomtól kipirulva magyaráztak valamit és közben felém mutogattak. Csak egyes hangfoszlányok jutottak el hozzám a vitaközlő, megbolygatott tömegből:

— ... mégis csak olyan urforma ember, többet tud az a pénzhez, mint mi... biztosan hallotta már.

A piacon percek alatt elterjedt a különös eset híre, én pedig a bizalmatlankodó, kétkedő, de hitükben határozottan megindult piaci közönség tekintelének keresztútjában diadalmasan hagytam ott a teret, hónom alatt a drága, ötvenpengős tojásokkal.

Ha sok ötven pengő lenne, gyakrabban megcsinálnám ezt a piaci riadalmat, hátha észhez térnek végre a suttygó propagandától megszédített hiszékeny falusiak ...

Gárdos Sándor.

Mezőgazdasági munkán dolgoznak az egyetemi hallgatók

Kevesen tudják Szegeden, hogy milyen nagy gondot okoz a szegedi egyetemi gazdasági hivatalának az egyetemi klinikák betegsinek, többszáz főnyi személyzetének és a vidéki egyetemi hallgatók menzán való ellátásának kérdése.

Csupán az egyetemi menza száz hallgató élkezik.

Az ellátás kérdését az egyetemi gazdasági hivatala úgy kívánja megoldani, hogy Fehértón az idén őrre mintegy nyolcvan holdnyi gazdaságot bérelt. A gazdaság megmunkálásában a fontos közönségi ügyre való tekintettel tevékeny részt vesznek az egyetemi diákok és diáklányai is. Ezzel kapcsolatban felkerestük hivatalában az egyetemi gazdasági hivatalának igazgatóját: Gönczi Pált, hogy felvilágosítást kérjünk az egyetemi hallgatók munkájáról.

— A kétkézi munkaerő ma, sajnos, igen kevés, — mondotta Gönczi Pál igazgató —, ezért részben az egyetemi alkalmazottainak, részben pedig az egyetemi hallgatóknak a bevonásával akarjuk a legsürgősebb mezőgazdasági munkálátokat, különösen a bogárkerésztet és gyümölcsösben szükséges munkálátokat elvégezni. Az egyetemi hallgatók és hallgatónők első csoportja: öt lány és három fiú, 9-én már el is indult. Egy csoport munkáját egyelőre tíz napi időben szabtuk meg. A hallgatók nagyobb zömét nyáron az aratási és cséplési munkáknál akarjuk majd felhasználni. A diákság felfogását az egyetemi nemcsak anyagilag honorálja, hanem kedvezményeket nyújtásával is jutalmazni kívánja azokat, akik ezekben a vésőges és nehéz időkben az egyetemi fennmaradásért áldozatot is hoztak. Főként menza- és tandíjkezelvényeiről lesz majd szó. A diákság azonban természetesen e nélkül is igen nagy számban jelentkezett és azt hiszem, több is lesz a jelentkező, mint amennyire szükség van.

Ezután az érdekes beszámoló után elhatároztuk, hogy személyesen is meglátogatjuk az egyetemi gazdaságot. Eppen reggelre értünk ki a gazdaságba, nagyon kedves, nyárfákkal körülvett tanyára. A diákok éppen rántottlevest reggeliztek és amint láttuk, étvágyban